

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה ל חינוך תשע"ט 2019

שם הקורס: האם יש עתיד לבית הספר?_

מס' קורס: 12910269

שם המרצה: פרופ' רוני אבירם
שעות קבלה: בבנין _____ חדר _____

יעדי ההוראה:

רקע

מערכת החינוך המודרנית נתפסת כיום כבעייתית מאוד והיא נתונה לאינסוף תהליכי שינוי, חדשנות ורפורמה, ובאותה עת היא נתפסת כמערכת הכרחית שאינה בת שינוי מהותי. תפיסה זאת דומיננטית בארבעת העשורים האחרונים בשיח במערכת החינוך, בקרב רוב ההורים, ובשיח האקדמי על החינוך. יחד עם זאת, כשעמדה זאת נבחנת בראי ההיסטוריה אפשר לראות שמערכת החינוך אינה נצחית – היא באה לעולם רק בסוף המאה ה-19 ותחילת ה-20 לאור נסיבות מסוימות. נסיבות אלו משתנות באופן תדיר בעשרות השנים האחרונות (העידן הפוסטמודרני, או הפוסט-תעשייתי). יתר על כן, כבר במאה ה-20 היו שני גלים משמעותיים של ביקורת על עצם קיומה או מאפייניה המהותיים של מערכת החינוך המוכרת לנו, ושניהם היו כרוכים בניסיונות משמעותיים לפתח תהליכים ומבנים חינוכיים אחרים:

- בראשית המאה ועד שנות ה-30 עקב משנתו של דיואי והגישה הפרוגרסיבית שנבעה ממנה

- בשנות ה-60-70 עקב המהפכות החברתיות שאפיינו את התקופה

במישור אחר אפשר בקלות לזהות שהתהום בין מערכת החינוך שהיא מודרנית במהותה, לבין המציאות הפוסטמודרנית (שאנו כבר בדור השלישי שלה) נפערת במהרה.

מטרות

1. לפתח בקרב התלמידים מודעות לביקורת – בעיקר זאת של שנות ה-60 – ולטענות המצויות בבסיסה.
 2. לשוב ולבחון את הביקורת הזאת לאור הנסיבות של שני העשורים הראשונים של המאה ה-21 (הדור השלישי של העידן הפוסטמודרני) ולאור הצפי לקראת שני העשורים הבאים.
- לסייע לתלמידים לפתח עמדה מנומקת ביחס לצורך בהמשך קיומה של מערכת החינוך במתכונת המוכרת לנו כבר יותר ממאה שנים.

פרשיות לימודים:

א. שיעורים 4-1
הצגת טיעוניהם של שני הוגים בשנות השישים והשבעים שהעלו טענות נגד עצם קיומה או טיבה של מערכת החינוך המודרנית כבר בתקופתם, ודיון בעמדות אלו:
איבן איליץ' בספרו *ביטול בית הספר*
ג'ון הולט בשני ספריו *כיצד נכשלים ילדים* + *How Children Learn*

ב. שיעורים 10-5
שיפוט של עמדות אלו מנקודת המבט של ימינו לאור המהפכות הפוסטמודרניות שמשנות את עולמנו, ותוך התייחסות לנקודות הבאות:

- א. המהפכות הפוסטמודרניות והשפעתן על מטרות החינוך
- ב. המהפכות הפוסטמודרניות והשפעתן על תכני החינוך
- ג. המהפכות הפוסטמודרניות ומבנה הארגון החינוכי
- ד. המהפכות הפוסטמודרניות והשפעתן על השיטות החינוכיות
- ה. המהפכות הפוסטמודרניות והיחס לקהל היעד של התהליך החינוכי

ג. שיעורים 13-11

דיון בשאלות:

1. באיזו מידה ניתן לצפות להמשך קיומה של מערכת החינוך ללא שינוי מהותי בה?
2. באיזו מידה רצוי שמערכת החינוך תמשיך להתקיים?
3. אם קיומה של מערכת החינוך ללא שינוי מהותי אינו סביר או אינו רצוי – על אילו אלטרנטיבות ניתן לחשוב?

משקל בציון הסופי ** (יש למחוק את המיותר)			
נוכחות	-	%	_____
בחנים ***	-	%	_____
עבודות	-	%	_____100
מבחנים	-	%	_____
סיורים	-	%	_____
סה"כ	-	100%	

ציון עובר בקורס- ציון סופי 56

רשימה ביבליוגרפית:

עברית

איליץ', א. (1973) ביטול בית-הספר: הפקעת החברה מרשות בית הספר, מסדה.

הולט, ג'. (1974) כיצד נכשלים ילדים, מסדה.

אבירם, ר. (1999) לנווט בסערה: חינוך בדמוקרטיה פוסטמודרנית, תל אביב: מסדה.

אבירם, ר. (2004) בית הספר העתידי: מסע חקר לעתיד החינוך, תל אביב: מסדה.

Holt, J. (1983) *How Children Learn*, Delta.

Aviram, A. (2000) "ICT and Education: From 'Computers in the Classroom' to Mindful Radical Adaptation by Education Systems to the Emerging Cyber Culture", *Journal of Educational Change* 1,4, pp. 331-352.

אין לשנות את מרכיבי הציון הסופי במהלך הסמסטר.
על המורה להודיע מראש על סוג הבחנים ומועדם.

**
